

20ÅRS JUBILÆUMSUDGAVE

D O V E R
A L L I N G
T U L S T R U P
S O G N E B L A D

21. årgang - nr. 1 - December 2018

Til samtlige husstande i Dover-Alling-Tulstrup sogne

1998-2018

Sogne- og kirkeblad fejrer 20 års jubilæum

Første udgave udkom i november 1998. De efterfølgende 20 år er der udgivet 98 numre! Alt sammen ved hjælp af lokale frivillige vedholdende kræfter. Det er historisk og en festudgave værdig!

Vi har derfor valgt at udgive ét fælles fest-jubilæumsblad til samtlige husstande i Dover-Alling-Tulstrup sogne. Det sidder du med nu. I bladet finder du et potpourri af historier, billeder og tegninger bragt i pastoratets sogneblade gennem de seneste 20 år. Det bragte mange minder og tanker frem hos os, der har genlæst bladene, og sådan vil det nok også gå for mange af jer.

Der er mange, der fortjener en stor tak for den frivillige indsats, der har gjort det muligt at udgive bladet i så mange år. Jeg vil dog især fremhæve Birthe Østergaard Andersen og Erik Bredmose, som sammen med Øivind Arnfred og Birthes mand, Per Andersen, var initiativtagerne til bladet. Øivind og Per lever ikke længere. Men vi bringer et interview med Birthe og Erik, hvor de beretter om bladets opståen.

Tak til Birthe Østergaard Andersen og Erik Bredmose og tak til alle, der gennem de mange år har bidraget med artikler, billeder, opsætning, korrekturlæsning, trykning, pakning, udbringning, kritik, trofast støtte og opbakning!

Ikke nok med at bladet er en jubilæumsudgave, det er derudover en afskedsudgave. Vi tager afsked med sognepræst Erik Bredmose, der har valgt at gå på pension efter 26 års virke i Dover-Alling-Tulstrup pastorat. I Kirkebladet, på midtersiderne af bladet, finder du bl.a. Eriks afskedsprædiken fra den 25. november, fotos fra afskedsreceptionen på Tulstrup Kro samme dag samt fælles nyt fra menighedsrådene om fremtiden.

God fornøjelse med læsningen.

Redaktionsgruppen v. Kirsten Lund

I en sovesal i Letland blev ideen til Kirke- og Sognebladet født

Birthe Østergaard Andersen og Erik Bredmose fortæller i munterhed om, hvordan de to sammen med Birthes mand, Per Andersen, og daværende formand for Tulstrup menighedsråd Øivind Arnfred, kom på ideen med at udgive sogne- og kirkeblad. Ideen fødtes i 1997, hvor de fire var på besøg hos kirkens venskabsforbindelse i Sauka i Letland.

Af Kirsten Lund

Hvad var det, der inspirerede jer til at lave bladet?

- Tjahhh, siger Erik og Birthe i kor. Det var nok egentlig den snak vi havde om, hvordan vi kunne formidle vores oplevelser og indtryk fra vores utroligt spændende besøg hos venskabsforbindelsen i Letland. Derudover ville vi også gerne udbrede, hvad der skete i vore sogne, i kirkerne og i præstegården.

- Øivind Arnfred var meget optaget af sognebevidstheden, fortsætter Erik Bredmose, i en tid hvor de små enheder blev brudt ned, var det væsentligt for ham at bevare nærheden, ansvaret og forpligtelsen på hinanden i sognene. I sognene og det lokale findes et fællesskab, som er særligt ved, at det er båret af de mennesker, der nu engang bor her. Det fælles er de ting, der sker inden for sognets grænser. Gennem sogne- og kirkeblad ville vi gerne styrke og bevare dette nære fællesskab. Vores mål var derfor at bringe lo-

kalhistorisk og aktuelt stof i sognebladet samt kirkeligt stof i kirkebladet, forklarer Erik.

- Det var vigtigt for os at arbejde ud fra princippet om, at udgivelserne kom an på de kræfter folk havde til at lave bladet.

Det var bestemmende for, hvad vi lavede, fortæller Erik og citerer Øivind Arnfred fra første blad, "Vi agter at få bladet ud 6 gange i løbet af 1999. Hvis vi fornemmer, at det bliver godt modtaget, vil vi fortsætte, hvis kræfterne slår til."

- Det var ikke bare sådan, ups, noget vi gjorde, supplerer Birthe Østergaard Andersen. Vi var i Letland juni 1997 og hele perioden til november 1998, hvor vi udgav første nummer, holdt vi et utal af møder for at finde ud af, hvordan vi kunne gribe det an. Hvilket indhold, hvilken skrifttype, hvilket format, hvordan kunne vi trykke bladet, det var et stort forarbejde.

- Vi ville være sikre på ikke at føde, før det kunne holde, indskyder Erik. Vi undersøgte, hvor sognegrænserne var, og hvordan vi kunne få bladet ud til alle husstande.

- Dengang havde vi jo et godt postvæsen med posthuset i Ry, hvor Torvehallen

nu ligger, mindes Birthe. Der var gode folk, der hjalp os med at lave lister over uddelingsruter i Ry postdistrikt og i Skanderborg, hvortil Dover sogns blade skulle sendes. Vi kunne så i henhold til disse lister, pakke bladene i pakker med diverse adressesedler på. Med til historien hører også, at vi kopierede de første fem numre på kopimaskinen i præstegården, foldede og clipsede sammen. Det var et stort arbejde, men vi var heldigvis nogle stykker om det. Fra blad nr. 6 fik vi så en aftale med et trykkeri i Ry.

Venskabsforbindelsen i Letland

I perioden efter murens fald i 1989 var der meget bevågenhed fra dansk side til at skabe venskabsforbindelser til de øst-europæiske lande. Daværende formand for Tulstrup menighedsråd Øivind Arnfred var en del af Højskolebevægelsen, som havde en forbindelse til kordegn Gunars

Ib og Birthe Madsen, Tyt Kirkeby, Birthe og Per Andersen optaget af pakning af blade.

Øivind Arnfred, Erik Bredmose og Per Andersen på "Bincani", Sauka, Letland.

Spidainis fra Sauka sogn i Letland.

- Øivind Arnfred tænkte straks, at vi måtte kunne gøre noget for at skabe forbindelse og venskab, fortæller Erik Bredmose.

Øivind Arnfred fik kontakt til sønderjyden og landmanden Andreas Åbling Petersen, der også var optaget af Højskolebevægelsen. I fællesskab med Sauka Kommune i Letland ejede han en lille gård, der hed "Bincani", hvor den lille delegation fra Tulstrup sogn kunne bo under deres ophold.

- Vores kontaktpersoner i Sauka havde arrangeret et fantastisk program for os; vi besøgte kirker, skoler, plejehjem, børnehjem med meget mere. Vi oplevede så meget, fortæller Birthe og Erik samstemmende, og lige meget hvor trætte vi var, skulle vi have en øl på sovesalen på "Bincani" om aftenen og vende alle oplevelserne. Sådan, i fornøjeligt selskab, fødtes ideen til sogne- og kirkeblad, beretter de to.

Selvstændig kirkebladsredaktion

Fra blad nr. 2 blev der etableret en selvstændig kirkebladsredaktion med Øivind Arnfred fra Tulstrup, Anna Larsen fra Dover og Anne Marie Elvø fra Alling. Siden har det udviklet sig til en større redaktionsgruppe med medlemmer fra alle tre sogne i pastoratet Dover, Alling og Tulstrup. Gruppen tager sig af alle opgaverne vedrørende både kirke- og sogneblad.

- Udover redaktionsmedlemmerne har der i tidens løb været mange gode folk, der har bidraget med indlæg i bladene, fortæller Birthe. Det er svært at begynde på at nævne navne, med fare for at glemme nogen. Men der har været indlæg om den lokale natur, om dyrelivet, om sognets historie, om skolen, folk der har fortalt om deres liv og dagligdag.

- Ja, vi kunne blive ved, er Erik og Birthe enige om. Det er til at blive glad i låget af, at der har været og er så mange gode kræfter, der vil arbejde for kirken og bladene. Som nu den anden dag, hvor vi sad

et helt bord fuld til redaktionsmøde, ja, vi var ni mennesker, det er da en fornøjelse, smiler Erik.

Uddeling

- Uddelingen af bladene er et helt lille kapitel for sig, fortæller Birthe. Fra 2008 kunne det ikke lade sig gøre at få bragt bladene ud med postvæsenet længere. Det blev alt for besværligt og for dyrt. En periode stod menighedsrådet og redaktionen for udbringningen i Tulstrup. Men så satte vi en annonce i bladet og søgte "uddelere". Det var der mange, der gerne ville være, og siden har en gruppe på 6 personer stået for uddeling af bladene på hver sin rute i Tulstrup sogn plus én i Ry. Sidst vi manglede en uddeler, fik vi rigtig mange "ansøgere" til opgaven.

I Allinge er det også frivillige, der står for uddelingen og i Dover har menighedsrådet hyret skiftende unge til at dele bladene ud.

- Vi er glade for alles indsats. Vi glæder os over, at så mange gerne vil være med, og at det har kunnet lade sig gøre at have samarbejde om bladene i så mange år. Det har bragt folk sammen i et samvirke. Det er da rigtig godt, udbryder Erik. Det er vi fælles om. Folk vil godt kirken, selv om de måske ikke sidder på kirkebænken hver søndag.

Bliver bladet læst?

- Vi bilder os jo ind, at bladene er til god nytte, og at mange læser dem, siger Erik. Formentlig ikke alle. Men lidt indbildsk

har man jo lov at være. Jeg kan høre, at der bliver refereret til bladene, og når vi søger bladuddelere, er der respons på vores annoncering. Det ser jeg som gode tegn. Vi har ingen fakta på det, en brugerundersøgelse f.eks. Men når jeg kommer rundt hos folk, kan jeg se, at bladet ligger fremme.

Håb for fremtiden

Både Birthe og Erik udtrykker gentagne gange deres glæde og taknemmelighed over, at der er kræfter, der fortsætter det frivillige arbejde med at udgive både kirke- og sogneblade.

- Det er jo som et lille barn for mig, siger Birthe, så jeg er glad for og håber, at det vil blive passet og taget vare på også i fremtiden, slutter Birthe med et stort smil.

FAKTA OM SOGNE- OG KIRKEBLADENE

Siden begyndelsen i november 1998 er det kirkelige stof med gudstjenestelister, prædikener med mere blevet bragt i Kirkebladet, som har dækket hele pastoratet altså Dover, Allinge og Tulstrup sogne. Derudover har hvert sogn lavet et sogneblad, som er blevet "hæftet" uden om det fælles kirkeblad.

De første år udkom der årligt 6 blade. Siden er det blevet reduceret til nuværende niveau med 4 udgivelser om året. Det er et stort og ambitiøst arbejde båret af frivillige kræfter.

I Dover sogn tog daværende menighedsrådsmedlem Anna Larsen initiativ til at lave sognebladet til hæftning uden om kirkebladet. Da Anna Larsen trådte ud af menighedsrådet, fortsatte tidligere formand for menighedsrådet Birthe Madsen arbejdet i en lang årrække. Nu står formand Erna Andersen, godt hjulpet af menighedsrådsmedlem Else-Marie Karlsen, for sognebladet i Dover.

I Allinge sogn har tidligere formand for menighedsrådet Bente Klarskov stået for arbejdet med Allinge sogneblad indtil 2013, hvorefter nuværende formand Kirsten Iversen i 2015 overtog og fortsat tager sig af opgaverne.

I Tulstrup sogn stod initiativtagerne Øivind Arnfred, Per Andersen og Birthe Østergård Andersen for sognebladet. Øivind trådte ud af menighedsrådet i 2010 og nogle år senere måtte Per sige stop af helbredsmedsige årsager. Birthe stod for opsætning og koordinering af både kirkeblad og de tre sogneblade helt til 2015. Birthe er stadig aktiv i redaktionsgruppen. I 2010 overtog Kirsten Lund Øivind Arnfreds poster i menighedsrådet herunder bl.a. arbejdet med kirke- og sogneblad. Det gør hun fortsat, nu suppleret af Mads Bjerre Nielsen og Elisabeth Mejnertz, der er trådt ind i redaktionsgruppen.

Tilbageblik på 20 år med Dover Sogneblad

Der har gennem de seneste 20 år været en mangfoldighed af forskellige indlæg og beretninger om livets gang i Dover sogn. Bladene fra vores arkiv er blevet gennemløst for artikler, og vi fandt ud af, at vi måtte begrænse os og har hermed lavet et udpluk af, hvad der er blevet bragt i årenes løb.

Af Else-Marie Karlsen

Flere gange har ældre beboere i Dover sogn fortalt hændelser fra deres barndom og har dermed givet os indblik i en ikke så fjern fortid, hvor livsvilkårene var så meget anderledes, end det vi kender i dag. I et interview med Helge Weigelt giver han os et indblik i noget af det han arbejdede med som formand i Dover menighedsråd i 1960'erne, hvor kirken gennemgik en omfattende renovering. Pulpitur blev nedtaget, nyt orgel blev sat ind og ligkapellet blev fjernet. Sidstnævnte kan ses på gamle billeder af Dover kirke.

I Alken har der i årevis været en lille købmandsbutik, men i 2011 måtte den desværre lukke, dette til trods for Alken borgernes ihærdige indsats for at støtte op om Birgit Pohles lille minimarked. Dog, Alken borgerne kunne ikke undvære deres købmand og ved fælles indsats genopstod Alken købmand med butik i Mejeriet i 2013, men det er en helt anden historie.

Vi har også udvalgt forskellige artikler, hvor vi får indblik i sognets udvikling. Så sent som i 1970 havde præsten stadigvæk sin bolig i Præstegården i Svejstrup, på det

tidspunkt var Ry og Dover et selvstændigt sogn. Efter 1977 blev sognegrænserne flyttet, hvorefter Alling og Tulstrup sogne hørte sammen med Dover sogn.

Også i dag står vi over for forandringer og nye udviklingsmuligheder, vore landsbyer får fortsat tilvækst af nye, unge børnefamilier, ligesom også Kildebjergområdet er en del af Dover sogn.

Vi har en smuk og nyrenoveret kirke fra 1100 tallet, her er plads til mange og heldigvis vises der også stor interesse for de kirkelige aktiviteter.

Og så har vi vores KIRKEHUS, som er en stor gave til os. Minikonfirmanderne har deres base her. Vi afholder kunstudstillinger med lokale kunstnere, vi har 2-3 foredrag årligt, vi kan afholde vore menighedsrådsmøder, vi byder på kirkekaffe. Historiegruppen og Social strik har ligeledes fået rum til deres aktiviteter i Kirkehuset. Så hvad skulle vi egentlig have gjort uden det hus!

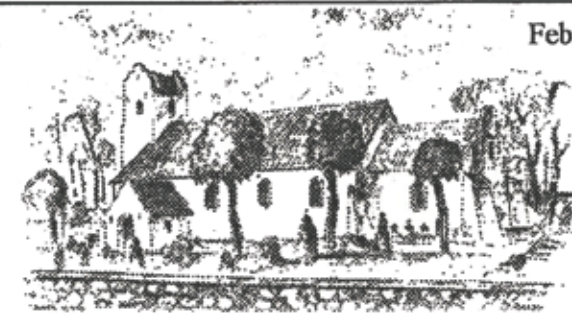
Som man kan se af artiklen er huset opført efter en stor donation fra en af sognets beboere, Tage Hansen.

Til samtlige husstande i Dover sogn

Dover sogn

5. årg. nr. 2.

Februar 2003

”En skelsættende dag i kirkens historie”

-sådan var overskriften på en artikel i ”Midtjyllands Avis” d. 4. august 1978.

Baggrunden for artiklen var, at et mangeårigt sognefællesskab mellem Dover og Ry skulle ophøre. Oprindeligt var Dover-Veng et pastorat og området, hvor Ry nu ligger, var et øde ”udkantsområde” af Dover sogn. (”Siim Hede”) Da jernbanen Skanderborg-Ry-Silkeborg blev taget i brug 1871, blev det begyndelsen til udviklingen af Ry by:

Industri kom til, højskole og husholdningskole blev bygget, håndværk og handel udviklede sig.

Der var langt til kirke i Dover og til skole i Siim eller Fiirgårde. Derfor blev der i 1901 bygget folkeskole i Ry og i 1909 kunne Ry tage sin egen kirke i brug.

Sognepræsten var dog stadig fælles med Dover sogn og havde til ca. 1970 bopæl i Svejstrup.

Der blev med årene stadig flere indbyggere i Ry samtidig med at der nu var alderdomshjem, tuberkulosesanatorium og forskellige private pleje- og rekonvalescenshjem og dermed et stort befolkningsunderlag i et tosovnspastorat.

I løbet af 1970-erne var man på landsplan inde på tanken om, at de gamle sogne- og pastoratsgrænser ikke var tidssvarende set i forhold til befolkningsudviklingen: Byerne voksede og mekaniseringen af landbruget bevirkede en udtynding af landbefolkningen og en omstrukturering i visse egne var nødvendig.

Da der i 1977 næsten samtidig blev ledige embeder i Alling-

Tulstrup og Gl. Rye blev det fra Århus stift bestemt, at der skulle ske en omlægning af pastoratsgrænserne og at Ry skulle udskilles som selvstændigt sogn.

Ved Landemodet 1978 (det årlige møde for biskop, stiftamtmand og samtlige provster i Stiftet) er følgende punkter ført til protokol: "4. ved kgl. resolution af 6. marts 1978 er det bifaldet, at der ved udskillelse af Ry kirkedistrikt i den vestlige del af Dover sogn oprettes et nyt sogn, kaldet Ry sogn, hvis grænse kan beskrives som en linie, der fra Knudå (grænsen mod Tulstrup sogn) følger skellet mellem ejerlavene Siim by og Fiirgårde til Lundhøjvej, derefter et kort stykke denne vej i vestlig retning til det nordøstlige skel hjørne af matr. nr. 3 gs Siim by, følger derfra østskellet for dette matr.nr. og fortsætter langs skellet på den ene side matr. nr.4a og 6a Siim by og på den anden side matr.nr 2c, 4aæ, 6bi og 4g sammesteds til det sydvestlige skel hjørne af matr.nr. 4g, går derefter over jernbanen til det nordøstlige skel hjørne af den syd for jernbanen liggende lod af matr. nr. 6a og langs østskellet af denne lod til Ves sø fra 1.maj 1978.

5. Ved kgl. resolution af 6.marts 1978 er det bifaldet, at der oprettes en stilling som sognepræst for Ry menighed fra 1. maj 1978.

6. Ved kgl. resolution af 6. marts 1978 er det bifaldet, at Dover sogn sammenlægges med Alling-Tulstrup sogne til et tre-sogns pastorat med Dover sogn som hovedsogn fra 1. maj 1978."

Resultatet blev altså den inddeling af sognene vi nu har haft i 25 år. Den præstelige betjening af sognene blev herefter: En præst i Dover-Alling-Tulstrup, én præst i Gl. Rye med bistandsfunktion i Ry og én præst i Ry.

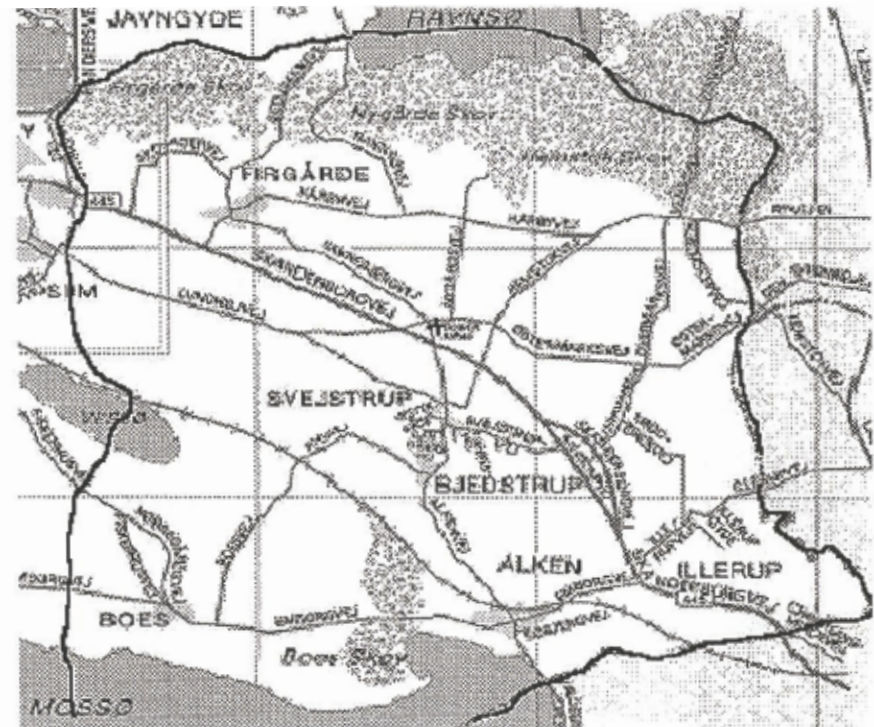
Sognepræsten i Dover, Egon Kroghøj, blev udnævnt til sognepræst i Ry og embedet i Dover-Alling-Tulstrup med bolig i Tulstrup blev opslået ledigt.

De tre menighedsråds første fælles opgave blev nu at vælge en præst. Helge Baden Nielsen, der blev valgt, var nyuddannet og skulle derfor ordineres før han kunne tiltræde.

Den daværende biskop, Henning Høirup, ønskede, som det var hans sædvane, at ordinationen skulle foregå i den menighed, hvor præsten skulle have sit virke, og ikke i Århus domkirke, derfor var Dover kirke (måske for eneste gang?) rammen om en festlig og højtidelig ordination d. 9.august 1978.

Hermed tilbage til overskriften:

Det vel kan diskuteres, om det er i KIRKENS historie, denne beslutning blev skelsættende, men at det

Dover sogn efter 1978.

var og er et tab for et udstrakt og gammelt sogn som Dover, at der ikke længere er en fastboende præst i sognet, er ikke til at komme uden om. Personligt mener jeg, at det er af stor værdi, at præst og menighed møder hinanden i hverdagens gode almindelighed: Hos købmanden, som "forælder" i skole og børne-have, på vej til og fra arbejde. Det var vel også oprindeligt det, der var meningen: En præst, som den, der i samfundet er som "alle vi andre", men har det specielle arbejde, at

forkynde Ordet og forvalte sakramenterne på det sted, hvor han er sat, nemlig i menighedens midte.

Vi kan ikke skruer tiden tilbage til "der var engang", men bliver nødt til at besinde os på, at præsten i Tulstrup er lige så meget præst i Dover, at Dover sogn stadig er den menighed, der hører til Dover kirke og præstegården i Tulstrup er vores "sted" i forbindelse med kirkelige møder o. lign.

A.L. (Anna Larsen)

Til samtlige husstande i Dover sogn

Dover sogn

5. årg. nr. 1

December 2002

Helge Weigelt – en mand af sognet!

"I min barndom lå der et kampestenshus i kirkemurens sydvestlige hjørne. Det var oprindeligt bygget til at holde Sognemøder i. Siden hen blev det brugt til ventestue for forældre med børn, der skulle døbes, og sidst blev det brugt til tørvehus under krigen. Huset er nu væk", fortæller Helge Weigelt, der med sine 85 år i Dover Sogn kan berette meget om folk og fæ her på egnen.

Helge Weigelt bor sammen med sin kone Karen på en hyggelig gård lige udenfor Fiirgårde på vejen mod Nygaarde. Han har været formand for menighedsrådet for Dover sogn igennem 12 år.

"Jeg havde tidligere været formand for mejeriet og derfor mente man, at jeg måtte være egnet som formand for menighedsrådet".

I Helge Weigelts periode i menighedsrådet i 60'erne blev vores gamle kirke fra 1100-tallet omfattende restaureret.

"Der var ikke umiddelbart den store forståelse herfor. Kirken havde jo stået her i mange hundrede år, men kirken var efter landbrugskrise, arbejdsløshed og 2 verdenskrige efterhånden meget restaureringsmoden. Under restaureringen blev ligkapellet udenfor kirkemuren mod syd revet ned og

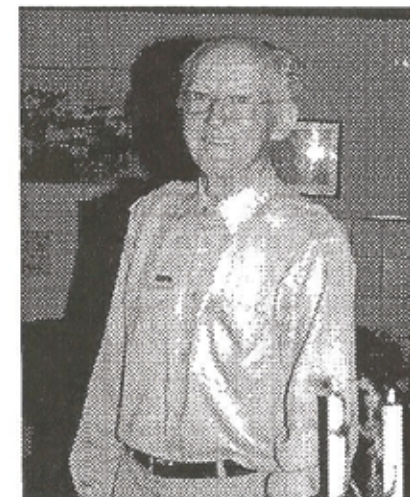
et ny kapel opført på kirkegården", fortæller Helge Weigelt, der er meget tilfreds med at kirken nu ligger frit.

Inde i kirken blev alt inventaret taget ud og der blev sat fuldt blus på varmeanlægget i ca. et halvt år!. På det tidspunkt stod orglet på et pulpitur (balkon), der blev pakket fuldstændigt ind for ikke at tørre ud. Orglet var lavet med kalveskindsbælge, og det var graverens arbejde at "træde bælgen" når orglet skulle spille. Det var vigtigt at graveren trådte i en fast rytme på grund af lyden fra de gamle blypiber.

På det gamle pulpitur var der 13 billeder med Jesus i midten og seks disciple på hver side af ham. Billederne var malet af en lokal kunstner fra Boes. Han har tilsvarende malet billedet på altertavlen, der forestiller Jesus med Martha og Marie.

"Udtørringen af kirken resulterede i at ryglænene på bænke blev revnede og da orglet igen blev pakket ud kunne det ikke give en lyd. Kalveskindsposerne var udtørrede og de kunne ikke slutte til om piberne"

I forbindelse med restau-

Helge Weigelt

ringen blev pulpituret fjernet og der blev indkøbt et nyt orgel.

"Før i tiden gik alle til kirke – uanset om det var godt eller skidt vejr. Der blev kun sjældent brugt hestevogn, da der ikke var nogen kirkestald. Præsten, der boede i Svejstrup, gik normal både til Dover og Ry. Det samme gjorde degnen (kirkesangeren), der var lærer på Bjedstrup skole. Organisten kom gående fra Boes", fortæller Helge Weigelt.

Før overtagelse af forældrenes gård i udkanten af Fiirgårde var Helge Weigelt på Rødding

Højskole. Det var en meget spændingsfyldt tid sidst i trediverne, hvor det bærende på højskolen var daglige foredrag om Sønderjyllands historie.

”På dette tidspunkt var der mange nationalsocialister, særligt blandt de tysksindede. Vi havde mange diskussioner omkring nazismen”, fortæller Helge Weigelt, der efter højskoleopholdet rejste til Schweiz, hvor han arbejdede på en gård frem til slutningen af august 1939.

”Jeg husker tydeligt vores hjemrejse gennem Tyskland den 29.08, hvor vi så soldater overalt. Som bekendt gik tyskerne ind i Polen den 1. september 1939, så vi var rigtig glade for at komme hjem igen.”, fortæller Helge Weigelt.

Interview:
Peter Andersen.

Formandens tale ved indvielse af KIRKEHUSET

*Fra Dover Sogneblad 14. årgang.
nr. 4 juni 2012.*

Af Birthe Madsen

I de 30 år jeg har været medlem af Dover menighedsråd, har rådet ført en omflakkende tilværelse. Vi startede for 30 år siden med at afholde vores møder på

Ry Rådhus, og her blev vi serviceret med kaffe og kage. Senere flyttede vi vores møder til Tulstrup præstegård og måtte selv indkøbe og lave kaffe. Det fungerede udmærket, men tænk, hvis vi havde haft nogle lokaler, hvor vi kunne holde møde og lave nogle lokale aktiviteter omkring kirken.

Baggrunden for, at vi står her i dag er, at afdøde gårdejer Tage Hansen allerede i 1976 i sit testamente ville tilgodese Dover kirke, Kræftens Bekæmpelse og Scleroseforeningen. I testamentet gav han udtryk for, at Dover kirke skulle tilgodeses med mindst 200.000 kr., hvorfor den arv, der tilfaldt de 2 andre foreninger, ville være at afkorte i den udstrækning, det var nød-

vendigt for, at Dover kirke kunne blive tilgodeset med dette beløb.

Det viste sig, efter at Tage Hansens bo blev gjort op, at det ikke blev nødvendigt med først at tilgodese Dover kirke, idet vores arveandel beløb sig til 1.350.000 kr. Pengene blev indsat på en højrentekonto, som gjorde, at da vi skulle i gang med byggeriet, havde vi mellem 1,7 og 1,8 mill. kr., hvilket ikke helt slog til, men med hjælp fra provstiet, som bevilgede os 1.000.000 kr., fik vi lavet det projekt, som I nu kan se her i dag.

Selve processen startede i 2006, hvor vi bad vores lokale arkitekt Hans Lyngsgaard, der bor i den gamle præstegård i Svejstrup, om at lave et skitseforslag til et byggeri.

I marts 2007 sendte vi tegninger og projekt til godkendelse hos de relevante myndigheder. Provstiet, stiftet, den kongelige bygningsinspektør og Nationalmuseet. Har vi haft en god hjælp undervejs, er det hos disse myndigheder. Sværest har det været at få Skanderborgs bygningsmyndigheder til at godkende projektet.

Selve forløbet af byggeriet har været nemt for os menighedsrådsmedlemmer. Vi har haft nogle utrolig gode håndværkere, og de fleste af dem lokale. Det arbejde de har udført, kan vi være utrolig godt tilfredse med. En fast styring har der været omkring byggeriet. Hans Lyngsgaard har haft styr på både mandskab og økonomi.

Ved alle kirkelige begivenheder barndåb, bryllupper, gudstjenester kan man gøre brug af lokalerne. Vi håber endvidere, at vi til efteråret vil kunne holde nogle foredrag for befolkningen her i Dover,

og vores menighedsrådsmøder vil også i fremtiden blive afholdt her.

Vi startede i 1976 med gårdejer Tage Hansen, der ville gøre noget for Dover kirke, fortsatte i 2006 med skitseforslag og ansøgning i 2007. Startede byggeriet i 2011 og står her i 2012 i nogle dejlige flotte og lyse lokaler, hvad kan vi ønske os mere.

En lang og trang vej har det indimellem været, men når tingene lykkes, glemmer man besværlighederne, så stor tak til alle, der har været en del af dette projekt.

Til samtlige husstande i Dover sogn

Dover Sogn

13. årgang nr. 4

juni 2011

EN INSTITUTION DER LUKKEDE

Uddrag af Knud Abildtrups tale ved Birgit Pohles sidste åbningsdag i Alken Minimarked fredag 27.maj 2011

I 28 år har du drevet butikken – og delt fænomenet Alken Minimarked med dine kunder, naboer og venner.

Da jeg begyndte at komme her i 1990, kunne man købe en stråhat her. Det var, før butikken hed "Kwik Spar" og også før

den hed "De Friske". Der var ingen dankortterminal, men der var også åbent altid, og man kunne frem for alt føle sig hjemme.

Og sådan har det været her i butikken. Man kunne selvfølgelig godt skynde sig igennem, men her var altid en god chance til lidt smalltalk, og lige netop det kommer vi ganske enkelt savne i en grad, som jeg ikke tror, vi kan gennemskue, før vi oplever det.

Alken Minimarked
(Foto: Sanne Dudoret)

Birgit, hvor har du været tålmodig. Du har købt ind, du har skaffet, fyldt op, gjort status, givet kredit, kradset tilgodehaver ind, lyttet til vores ønsker, eksperimenteret og turdet satse på nye varegrupper – du har stået imod de store leverandører – og slået for ikke for enhver pris at tage hele deres varesortiment – hvis du f.eks. ikke ville ha' sodavandssprutten, der var målrettet til de største skolebørn.

Og tålmodig med vores børn, der ikke kunne bestemme sig, når de skulle have for 1 krone af de og 1 krone af det. Du har gladeligt ladet voksne kunder vente, for børnene har altid haft en stor plads hos dig.

Du har taget små skoleelever som praktikanter, ansat de unge i byen, taget alt muligt lokalt i kommission, somme tider kigget lidt bistert på alle grønsagsboderne om sommeren – men været i lige godt humør for det.

Du har bragt varer ud til folk, der havde svært ved selv at hente, og har haft forståelse for den balancegang, det er at kunne stå midt i det hele – mellem unge og gamle, tilflyttere og indfødte. Du har kunnet snakke med os alle – dem, der kun køber økologisk, og dem, der i hvert fald ikke skal have noget af det, og du har selv haft noget på hjerte – og også selv nydt at få en snak med alle de tusinder af mennesker på egnen, du efterhånden må have stødt ind i.

Birgit Pohle (Foto: Søren Slebo)

For det er jo ikke bare grenene med påskeæg, julesokkerne, gløggen og juletræet, det har også været, når der var en, der var død – så vidste du det, og der blev samlet ind til en krans på et papskilt ved kassen.

Når der var en nyfødt, et hus til salg, en, der var syg, sket et uheld – eller der blev flaget.

Du har på mesterlig vis forstået at være det personificerede centrum for nyheder, udveksling af oplysninger, der er med til at gøre, at vi hver især kan opleve, at det har betydning, hvad der sker omkring os – at vi interesserer os for hinanden og lever med i hinandens liv – sådan som vi nu kender hinanden i en lille by.

Tak for alle årene, tak for de 21 år, jeg fik lov at bo i Alken, mens du har drevet butikken, Birgit.

Knud Abildtrup, Alken

Alken Minimarkedets sidste åbningsdag 27. maj 2011 (Foto: Søren Slebo)

Tilbageblik på 20 år med Alling Sogneblad

Der er gennem de seneste 20 år skrevet mange artikler til Alling Sogneblad og nu genoptrykkes nogle få udvalgte. Bladene i vores arkiv er gennemgået, og jeg fandt mere end 20 artikler, som alle kunne være værd at vise igen, men de ville fylde hele dette blad, så endnu en ny prioritering er foretaget, og den sidste gang også ud fra hvor lang artiklen er.

Af Karsten Iversen

Sognebladet har aldrig kun handlet om vores lokale kirke og kirkeliv, men formålet har også været at fortælle om vores lokale liv, personer, historie og natur.

Den første artikel er om det årlige kirkesyn i 2002, hvor det fortælles, at den gamle kirkedør er genfundet. Ca. 10 år senere blev kirken renoveret, og den gamle kirkedør mellem våbenhuset og kirkerummet blev sat i. Det blev ikke helt billigt, da det gamle låsetøj var rustet op og blev udskiftet med en ny håndsmedet lås og håndtag. Og døren sidder stadig i vores kirke i dag.

En del personer har gennem årene fortalt om deres liv i Alling. Der har væ-

ret uddrag fra erindringer af Knud Holst, Per Rasmussen og Astrid Klarskov har fortalt om deres barndom i Alling, og der har været en artikel om Gudruns jul. Den udvalgte artikel er "Klip fra en landsbygravers dagbog" fra juni 2007 om Poul Erik Schrøder.

Lokalhistorie har altid været højt værdsat, og vi har haft mange artikler herunder om Tulstrup Kro, Alling gamle Skole, Knud hule, Selvejergården i Tørring, Branden i Tulstrup Præstegård og Alling Vest fredningen etc. Her er udvalgt fra april 2004 en artikel om "Eskes Hus" og artikel af Anne Bille "Alling Tur/Retur", som både er lokalhistorie og livet – ikke

mindst i afsnittet om købmanden i Alling.

Andre artikler har handlet mere om "det indre liv". Hvad tænker vi, og vi får åbnet en lille flig ind i andres hjerterum. Der har været artikler om bøger, digte, filosofi og andre refleksioner. En dejlig artikel er "Pinsemalerier i Alling Kirke" af Agnete Laursen Vig. (Den er desværre for lang til at komme med her). Her fortælles om pinsen i 2010, hvor lokale billedkunstnere havde omsat pinsens budskab til malerier, og ved fernisering i kirken efter pinsegudstjenesten fortalte Lennart Sørensen og Ragnhild Vendelbo om deres tanker under udarbejdelse af deres billeder.

Frodes klumme med dybe som morsomme tanker har præget flere sogneblade. I denne udgivelse er klummen udeladt, men den kommer igen i næste blad. Her er udvalgt en af tre artikler om livsglæde – denne artikel af Mogens Riis Lauritzen fra december 2017.

Allings sider afsluttes med vores årlige omtale af Egnskalenderen – åh... ja - Nu hedder den Lokalhistorisk kalender. Den kan ikke udgå selv i et jubilæumsnummer. Vi er dybt taknemmelige over, at en gruppe hvert år arbejder for at sikre vores egns lokalhistorie.

Artikel fra 2002

KIRKESYN

Vores kirke slår revner, og vi skulle gerne have lagt et spændebånd rundt om den, for at holde sammen på den. De store træer (tuja'er) ved Vest-gavlen er blevet fældet for de gemte næsten kirken væk. Loftet i skibet skal skiftes til træ, ligesom det vi allerede har i koret.

Det var nogle af de planer, der blev lagt ved kirkesynet den sidste våde dag i april, da menighedsrådet tilså kirken, sammen med arkitekt Ebbe Marxen.

Og så blev vi vidne til en rigtig Alling-historie.

Se på billedet i næste spalte. Den dør sad engang i Alling kirke. Men hvor blev den af? I midten af 70'erne blev denne simple dør skiftet ud med en mere praktisk, for den gamle dør var besværlig at åbne og det trak ind.

Den nye dør blev lavet af tømreren i Tørring. Og det var en rigtig treser-dør. Og da National-museets bygningsinspektør så den, da fik han røde ører. Den blev dømt til udskiftning næsten før, den var sat op.

Men så let skulle det ikke gå. Først i midten af 90'erne blev døren skiftet, for man smider ikke sådan bare væk, og den gamle dør kunne da heldigvis også bruges andet steds. Den blev sat i skuret ovre i

det nye beboerhus. En dag cykler Poul-Erik forbi nede ved Gunnar Skov. Gunnar bakser med en gammel dør, som han tænker, han kan holde nogen grise inde med. Døren stod på loftet, da han overtog gården. Poul-Erik finder velbehag i døren. Det var sådan en køn gammel en, som han køber for 300 kr. Nu har Poul-Erik den på lager i mange år.

Så en dag kommer det menighedsrådet for øre og de ser døren og siger: *Ja, det er ganske vist:*

Det er den gamle kirkedør. Og fluks køber de døren tilbage for 300 kr. Og hvem ved - måske sidder den gamle dør i igen om få år, når vi får bevilget pengene til spændebåndet og det nye loft.

Alling sogn

6. Årgang nr. 4

Juni 2007

KLIP FRA EN LANDSBYGRAVERS DAGBOG

Poul-Erik Schrøder holder efter 20½ års arbejde som graver, og går på pension 1 juni 2007.

I den forbindelse havde undertegnede en samtale med ham om livet som graver.

Hvordan fandt du på at søge stillingen?

Jeg var flyttet til byen et par år

før, og når jeg cyklede hen ad Gyden mødte jeg ofte Peter Jørgensen, som jo var graver på det tidspunkt. Jeg holdt meget af Peter Jørgensen og han havde et gemyt, der gjorde, at vi gik godt i spænd. Jeg hjalp ham ved et par begravelser og da Peter Jørgensen endelig holdt (Han var over 70 år og havde vist håbet på at kunne arbejde til han

blev 80 år, men et brev fra Kirkeministeriet satte en stopper for det, ja så var det jeg slog til, da stillingen blev ledig.

Jeg var vist den eneste ansøger, og der var også flere i menighedsrådet, der var skeptiske, da de havde set min egen have, og frygtede for kirkegårdens fremtidige udseende. Også det at skulle varetage rengøringen, som jo Peter Jørgensens kone Henny tidligere havde varetaget var man skeptisk overfor.

Hvad skal man være god til, for at kunne være graver?

Ja, man skal da i hvert fald kende klokken smiler Poul-Erik. For solen skal jo ringes op og ned til tiden og gudstjenesten passes. Ellers mener Poul-Erik kun det kræver almindeligt praktisk håndlag for at kunne fungere som graver.

Var der andre ting, der tiltalte dig ved jobbet?

Jeg har altid været historisk interesseret og det var tiltrækkende for mig at komme så tæt på en så dejlig historisk bygning, som Alling Kirke er. Jeg kan stadig gå rundt om kirken og nyde at kigge på kvadrene, de forskellige farver og former de har. Det var også en fin måde for mig at komme tættere på byens beboere. Jeg nød at høre børnene løbe hjem for at spise, når solen blev ringet ned.

Det passer mig i virkeligheden fint at være mere en iagttager end en deltager i al det sociale.

Men det kræver da megen samtale at være på kirkegården. Jeg kan huske du har sagt, at der i virkeligheden kommer flere på kirkegården end i kirken. Hvordan har det så været?

Jeg synes det har gået fint. Folk kommer på kirkegården af egen fri vilje, pårørende, turister, de har en positiv tilgang til at komme. Hvert år har et ægtepar som kommer fra København gjort det festligt for mig. Sjældent har jeg mødt lignende livlighed. Familien stammer fra Birkhede

og det er hendes forældre der ligger begravet her. De har også skældt ud, hvis der var noget på graven, de mente, jeg havde forsømt.

Er det ikke et meget bundet job?

Ethvert fast arbejde er man bundet af, her skal jeg ringe op og ned til bestemte tidspunkter, men så kan man sige der er en Meget lang frokostpause imellem !!

Hvad ville du sige til automatisk klokkringning?

Det ville være et arbejdsmæssigt tab. Jeg holder af at ringe med klokken. Det er et privilegium. En dejlig opgave.

Har du haft nogle sjove oplevelser i dit arbejde som graver -

titlen kan godt lyde lidt dystert?

Der var en nytårmorgen, hvor jeg skulle ringe før gudstjenesten. Det var en 9-gudstjeneste og endnu mørkt. Klokken sagde ingenting. Det viste sig, at nogle nytårsaften havde pakket klokken ind i en skumgummimadrads !!

Jeg har mødt en morgen, hvor der stod 2 øller ved klokken og en seddel: "Kære graver La`vær at ring særlig højt vi har hovedpine."

Der var også en gang, at jeg havde glemt at hælde rent vand i præstens glas på prædikestolen. Der havde ikke været gudstjeneste et par uger, så vandet har smagt fælt. Vores præst Erik Bredmose spurgte efter gudstjenesten om han mon næste gang skulle medbringe jodtabletter !!

Betyder det noget for dig, hvem der overtager jobbet?

Jeg synes det er dejligt at Runa overtager jobbet og jeg er villig til og glad for at kunne hjælpe hende i gang, ligesom jeg også skal være hendes afløser ved ferie og sygdom.

Bente Klarskov

Artikel fra 2004

ESKES HUS

ESKES HUS I ALLING

Nye huse kommer til, og der har også været huse, der forsvandt fra Alling. Et af dem lå på bakken ved siden af kirken, når vi går ned mod Alling Gyde. Det lå på venstre hånd, hvor der i dag er kornmark. I huset boede, (indtil det blev flyttet) Eske. Eske var den sidste private ejer af Alling kirke. Det lyder underligt i vores moderne ører, men i gamle dage var kirkerne ejet af private. Til dem blev der

ESKES HUS SET FRA GAVLEN

så betalt tiende for at benytte kirken. Alling kirke overgik i ca. 1915 til selveje. Huset, som Eske boede i blev i 1917 skilt ad og flyttet til Den gamle By i Århus.

HUSET I DEN GAMLE BY,
DA SIMONSEN BOEDE DER

I mange år boede vagtmester Søren Chr. Simonsen i huset i Den Gamle By. Han blev ansat i 1928. Han døde i 1985 og en kort tid boede Museumsinspektør Kjærsgaard i huset som i 1990'erne blev lavet til traktørsted nu kaldet "traktørstedet Simonsens Have."

Huset står ikke længere alene men er sat sammen med 2 andre huse, der tilsammen udgør Traktørstedet. (hvor Bente Klarskov ironisk nok nu er kommet til at arbejde)

Bente Klarskov

Alling sogn

3. årgang nr. 3

April 2004

ALLING TUR/RETUR

AF ANNE BILLE

Engang for længe siden, ja helt præcis i 1860 overtog min tipoldefar "Damgård". Det kom til at betyde, at min oldefar er født, vokset op og stort set altid har boet på hjørnet af Tulstrupvej og Silkeborgvej. Det samme gør sig gældende for min farmor og min far, og selv kom jeg til verden en mørk nat i 1974 og blev altså 5. generation på samme sted.

Mine forældre var lige som deres forgængere landmænd. Da det gik højest, tror jeg min far havde 40 køer og ca. 40 tønder land, min mor havde også fuldtidsjob, hun passede os 5 unger, foruden at hun bagte, syltede, hakkede i haven, vaskede og lavede mad, jow, de var kort sagt travle folk, der arbejdede fra tidlig morgen til sen aften. Jeg har selvfølgelig aldrig gået i

børnehave, men tullet rundt derhjemme i mit eget univers.

Omgivelserne var geniale, naturen lige i baghaven, masser af dyr, udhuse til at udforske og løloftet til at boltre sig på, jow, der var kun fantasien, der satte grænser. Men en lang formiddag, hvor ens søskende var i skole, og min mor og far havde travlt, kunne tiden nu alligevel godt blive lang.

På sådan en dag var det et højdepunkt, når min mor tog muleposen og den sorte bog, og turen gik op til Gunna. Sådan hed byens købmand, vi kaldte hende nu bare Gunne, jeg ved egentlig ikke hvorfor, men det klingede godt på jysk -og jysk det blev der snakket på "Damgård". Der inden for husets fire vægge, der hed det "a", men når vi kom udenfor og i særdeleshed helt til Ry så hed det "jeg", jow, godt

nok var vi fra landet, men vi var opdraget tosproget.

Men købmanden i Alling, det var altså noget ganske særligt. Her 16 år efter at den er lukket kan jeg stadig høre dørklokken og helt tydeligt se for mig, hvor de forskellige varer stod. Henne i hjørnet imellem fryseren med is og selve disken, stod der en trebenet skammel. Stolen var beklædt med et hæklet pudebetræk, som Henny til Peter Jørgensen havde lavet. Det var nemlig ofte hende, som sad på stolen, jow, det kunne godt tage lang tid at gå til købmand, for der var mange ting som skulle vendes, og det var ikke bare en købmand, men også et mødested.

Hos Gunne var der ingen stress. Når vi kom for at handle gav vi hende indkøbsliste og den sorte bog. Så fandt hun alle varerne

frem, stillede dem på disken og noterede dem alle sirligt i bogen, hvorefter hun pakkede muleposen for os. Jow, hos Gunne kunne man ikke alene handle på kredit, der var også fin service. En gang om måneden blev bogen gjort op, min far regnede efter og skrev en check og når denne blev afleveret, kvitterede Gunne med en guldbarre.

Som lille var det hyggeligt og godt at bo i Alling, jeg havde alt hvad jeg behøvede, ja selv mine bedsteforældre lige ved siden afMen der kom en dag, hvor lølofter, små købmænd og mormorhygge ikke rigtig var nok. Jow, jeg var blevet teenager og Alling var set med mine øjne blevet et hul, hvor der stort set kun boede ældre mennesker jow, jow, der kom da nogle "tilflyttere" som f.eks. Leif og Lona, Egon og Birgit, Bente og mange flere, som alle havde små børn, men heller ikke de, var med til at ændre mit syn på Alling. Dengang svor jeg, at jeg kun skulle bo i Alling mens det var absolut nødvendigt, og det var da slet ikke her, jeg skulle blive gammel. Jow, jeg havde et standpunkt.

Efter at havde afsluttet HF, var tiden inde og jeg vinkede farvel til "hullet". Først fløj jeg ud på eventyr i den store verden og prøvede senere lykken på Fyn. Her gik det hverken værre eller bedre end at jeg mødte Per. En glad bondedreng fra Lolland, som gennem sit FDF og talrige besøg på Sletten var besat af det midtjyske.

Kærlighed gør blind eller også er det tiderne der skifter, i hvert fald må jeg sande, at man har et standpunkt til man tager et nyt.

I 1999 købe vi nemlig "Damgård" sammen med min bror Niels. Han fik stuehuset, og vi jagede de sidste høns ud af stalden. Gården blev splittet op i to matrikler, jorden solgt fra, og mine forældre flyttede til Voel med fred i sjælen, for gården er stadig i familiens hænder.

De første 2 måneder boede vi i campingvogn, mens der ihærdigt blev arbejdet på at afkorte staldbygningen og indrette den ene ende til værksted, der skulle fungere som midlertidig bolig. Her flyttede vi ind d. 15. august og d. 17. august blev Gustav født.

Livsglæde

Artikel fra 2017

I tre år har vi bygget på stalden/hjemmet, en proces som på mange måder har gjort os klogere. Vi har f.eks. slettet ordet "lige"Vi kan nemlig godt bygge en stald om, men vi kan ikke *lige* bygge en stald om ! Jow, ting tager tid.

Sådan helt færdige det er vi vist ikke, der er stadig mange planer og drømme, og dem vil vi slet ikke være foruden.

Der er dog en ting, som jeg er helt færdig med, og det er, at erklære Alling for et lille hul. I dag ser jeg en pragtfuld lille landsby, hvor der er liv og atmosfære, og hvor vi er omgivet af en masse hyggelige mennesker. Købmanden har fået en afløser, beboerhuset er blevet et mødested. Her er det vist også på sin plads til sende de her "tilflyttere" en tak, de kan faktisk mere end at få små børn: "I har nemlig også givet Alling startskuddet til en levende landsby".

Jow, i dag sværger jeg, at i Alling vil jeg bo til jeg visner eller til den dag Marius eller Gustav måske erklærer, at nu er det tid til at 6. generation overtager "Damgård".

Anne Bille

Livsglæde. Livsglæde? Livsglæde!

Det er et stort ord, faktisk lidt for stort til mig. Livsglæde, det er Grundtvig, Kirkegaard og andre med ordet i deres magt. Men ordet er lidt for højtravende for mig. Jeg skal bruge en stige for at komme på omgangshøjde med det.

Men jeg er glad for livet. Overordentlig glad endda.

Der er rigtig mange ting, jeg er glad for ved livet. Som den morgen på en vandretur, hvor jeg sad på en bakketop og så solen stå op og nynnede Den signede dag...

Og duften af kaffen fra termokanden efter flere timer en morgen langs med Skals Å med en bambusstang og en prop flydende med strømmen...

Gasblussets susen under kedlen en stille morgen ved en svensk sø mens alle de andre endnu sover...

I mylderet, hvor jeg fanger et blik, som i et langt mikrosekund udløser en dyb ordløs forståelse indtil kontakten brydes og livet går videre, som om intet var hændt...

Glad for det, der er gået godt, træt af det, der er gået mindre godt. Glad for, at det uden søkort er lykkedes at føre min skude hertil i livet, træt af de rev og skær, jeg stødte på undervejs.

Mindre glad er jeg over de tåbeligheder, jeg har begået, muligheder jeg ikke fik udnyttet, folk jeg har behandlet skidt eller ikke godt nok. Der er nok at tage af.

Men livstræt, det er jeg ikke.

Når jeg har været en tur i det hæsblæsende og pulveriserende Tyskland eller såmænd bare i Aarhus, eller når orkanen farer hen over Florida, og jorden skælver i Mexico, og jeg sidder på min terrasse, hvor der absolut ingenting sker, er jeg dybt taknemmelig over, at det er ble-

vet mig forundt at bo her, langt fra alting. Og håber at det må vare ved.

Jeg ved, at alt i tilværelsen kan vende på et splitsekund, og at det pludselig kan være MIG, der står uden hus og hjem og med min tilværelse i en bylt på nakken. Billedlig talt. Min glæde over livet går fra dag til dag. Jeg glæder mig over hver dag uden stormvejr og rystelser og håber, det vil gentage sig i morgen.

Jeg glæder mig hver dag, når jeg står op, over den nye dags muligheder. Håber jeg får dem udnyttet. Og er efterhånden blevet rimelig god til at tilgive mig selv, når det ikke er lykkedes.

Det er vist sådan, livsglæde ser ud fra min terrasse.

Mogens Riis Lauritzen

Lokalhistorisk Kalender

Lokalhistorisk Kalender kan købes hos Birgitte Krill, Ringvej 29, og hos Mogens, Søvej 14.

Pris kun kr. 50,-

I kalenderen kommer vi godt rundt i hele den gamle Ry Kommune med mange interessante historier.

Tilbageblik på 20 år med Tulstrup Sogneblad

Vi vil på de følgende sider tage dig med på tur rundt i sognet og gengive et udvalg af de inspirerende og spændende artikler. Det er klart, at bladets størrelse kun tillader uddrag af artiklerne, og vi har måttet bruge saksen flittigt. Vi har derfor i parentes indsat henvisninger til, hvor den originale artikel findes. En del årgange af bladet kan findes på kirkens hjemmeside. Ældre årgange kan findes på lokalhistorisk samling.

Af Mogens Christensen

I første sogneblad kan man bl.a. læse, hvordan bladet medvirker til at styrke sammenholdet i befolkningen.

Sognet i Fremtiden

(1. årgang nr. 1. November 1998)

Af Øivind Arnfred

Sognet og sognebevidstheden står som sagt formentligt for fald. Og gør det så noget? Umiddelbart ja. Jeg vil opleve det som et tab, hvis sognebevidstheden helt forsvinder. En ting er, at det vil være et udtryk for at forbindelsen mellem kirke og folk svækkes. En anden ting er, at det er skidt både for folk og for demokratiet, når de små enheder forsvinder, så kun de store er tilbage. Vi bliver efterladt i samfundsmæssige "tomrum". Menneskelige fællesskaber får ringere kår. Jeg ved godt, at der så kan opstå nye fællesskaber i disse samfundsmæssige "tomrum". Det er

godt. Men i sognet har vi allerede et fællesskab. Og det særlige ved det er, at det ikke er båret af fælles idealer og/eller interesser. Det består af de mennesker, der nu engang bor der. Det fælles for dem er sognets natur, dets historie, kirken, de to andre institutioner, der har til huse i sognet og nogle af de ting, der sker inden for sognets grænser.

Det er så dette fælles stof nærværende blad vil beskæftige sig med. Da det er Tulstrup menighedsråd, der står bag bladet, vil kirkeligt stof få en forholdsvis stærk plads, men der vil også blive bragt såvel lokalhistorisk som aktuelt stof.

Lad os begynde rundturen i sognet i Jaungyde. Dengang var der flere forretninger i byen f.eks. købmandsbutik. Helga Høj fortæller om sine 41 år med forretningen.

60 år i Jaungyde

(6. årgang nr. 3. April 2004)

Af Helga Høj, Jaungyde

Vi kom til Jaungyde i 1944 som nygifte. Vi havde købt købmandsforretningen af købmand Mikkelsen, der året før havde flyttet forretningen over på den anden side af den gade, der nu hedder Ravn-søvej, dengang var der ingen gadenavne eller numre.

Dengang var der to købmænd i byen, en smed, en skrædder, en sydame og et lille slagteri. Nu er der desværre ingen af delene. Det var jo under krigen, så det var ikke altid let. Mange ting kunne ikke skaffes, der var rationeringsmærker, der skulle holdes styr på, men det gik jo alligevel.

Dengang vejede vi selv både mel, sukker, havregryn og sæbespån af i poser - halve og hele kilo, så jeg fik lært at lukke poser på den rigtige måde, så de ikke gik op.

Harry var udlært i Brugsen i Vestbirk og Voerladegård. Jeg har ingen uddannelse, men har haft plads som stuepige og husholderske. Jeg hjalp til, så godt jeg kunne, når der var travlhed i butikken. Der var ikke megen plads, da det var en almindelig villa, der var lavet om til butik i et værelse og baglokale i et lille værelse ved siden af. Mange af varerne blev båret op på loftet, så det blev til mange ture op ad trappen hver dag.

Der var engang en sjov episode. Mælkekusken hed Hartvig, han var inde hos købmanden, han snakkede lidt længe

Helga Høj

derinde, så smedens kone syntes hun havde ventet længe nok, hun steg op i vognen, løftede låget af en spand med et svup, så hestene blev forskrækkede og tog et skridt frem, smedekonen faldt ned af vognen, hun tog ingen skade, men sagde bare: "Det var da godt a haj fåt mi bovser på idaw!"

Vi havde efterhånden fået en god forretning. Da Knudsøskolen blev bygget og skolen her i byen blev tom, sagde Bertel Kristiansen (han var tømrer): "I skulle købe skolen, det kunne blive et godt sted at flytte forretningen til". Det var vi

nu ikke lige med på. Vi talte med flere og fik folk med forstand på de dele til at give gode råd, så enden blev, vi købte den gamle skole, fik hjælp fra murere og tømrere og fik lavet en rigtig flot butik, syntes vi. Samtidig blev det sådan, at der var selvbetjening, hvis man ville det.

Nu fik vi godt med plads både ude og inde. Gangen blev bagbutik, og selve skolestuen blev butik med nye hylder og hvad der ellers hørte til. Desuden fik vi benzintank og ishus. Selve skolegården var jo en god parkeringsplads, der kom skolebussen flere gange om dagen og læssede skolebørn af og på. Var det regnvejr, kom børnene ind i butikken og stod i tørvejr til bussen kom. Vi fik udlevering af medicin fra Galten apotek. Lidt posthus blev der også: "Sig lige til posten, vi skal have bud med" eller "Vil du ikke lige give posten de her penge?". Det gjorde købmanden gerne. Vi havde bager 2 gange om ugen fra Låsby bageri og 2 gange fra Nørre Vissing bageri, så der var altid frisk brød. Efterhånden fik vi mælkeemand til byen, så vi også havde frisk mælk.

På vej fra Jaungyde mod Tulstrup kommer vi forbi Jytte Lundgaard Nielsen. En af bladets flittige skribenter bl.a. takket være hendes flotte arbejde med minikonfirmanderne. Denne artikel omhandler dog noget helt andet. Et rejsebrev fra sommeren 2005. En artikel som viser, at indholdet i bladet har været meget bredt gennem årene.

"Afrikanske øjeblikke"

(8. årgang nr. 2. Februar 2006)

Af Jytte Lundgaard Nielsen

Tænk, så sidder vi i flyet, vi er lettet i dobbelt forstand, det lykkes at få alle tre piger med, endda to af kæresterne, min søster Bente, som besøgte os i sin tid, har vi også fået lokket med. Gode venner fra vores første tid i Tanzania har arrangeret en helt speciel studietur for folk med interesse for Tanzanias sociale liv, skoler, hospitaler, uddannelsesforhold, børnehjem, klostre, kirker, politik etc., krydret med tur til Afrikas helt fantastiske og unikke dyreliv, afsluttede med en uges rigtig ferie på øen Zanzibar i det Indiske Ocean.

Endelig, endelig sker det. Vi har ventet så længe, så meget har forstyrret og forhindret os i at komme af sted, 22 år er det siden vi vendte hjem efter 3 års arbejde i Tanzania, udsendt gennem Mellemfolkeligt Samvirke, hvor vi arbejdede i en Sydafrikansk ANC flygtningelejr ved foden af Uluguru bjergene ved byen Morogoro ca. 200 km fra hovedstaden Dar Es Salam.

Vi lander i Nairobi, hovedstaden i Kenya (også kaldet Nairobbery!), tidlig morgen. Vi får "næsten" al bagagen udleveret, det tager tid at udfylde alle formularer i forbindelse med forsinket bagage, vi kan hente det i nat, når næste fly kommer ind. Ja, vi mærker hurtigt begrebet "African time" eller som det også hedder "maybe time" (måske-tid). De der kender begrebet fra tidligere falder hurtigt til på en bænk og efterlever den afrikanske regel "du spilder

ikke tid når du venter, du får tid foræret når du venter"!!

Vi er i Nairobi fordi vi denne gang må besøge Karen Blixens farm få kilometer uden for byen. Det lod sig ikke gøre i 83 da grænserne pga. politiske stridigheder var lukkede.

Vel ankommet bliver vi indkvarteret på et dejligt gæstehus. Bag slum og diverse hullede jordveje får vi serveret en dejlig morgenmad: Æg, frugt, brød, kaffe og juice. Og så er tiden inde til Karens farm, alt heder noget med Karen i dette kvarter.

I dag skal vi krydse grænsen til Tanzania, nu er det først for alvor vores gensyn starter. Vi er tidligt i bussen, al bagagen er pakket på taget af bussen, vi skæver nervøst til chaufføren som strammer de sidste snore, uha mon det bliver der? Vi

blander os udenom og lader tingene ske, hvilket vi lærer efterhånden som turen skrider frem.

På vej fra Jaungyde til Tulstrup kommer vi forbi skolen. Skolelivet har altid betydet rigtig meget for, hvor folk valgte at bosætte sig. Tidligere skoleinspektør ved Knudsskolen Jørgen Larsen skrev en artikel om den væsentlige rolle som skolen har spillet.

Træk af skolelivets historie i Alling - Tulstrup Sogne op til 1990

(3. årgang nr. 3. April 2001)

Af Jørgen Larsen

Skolen blev i 1814 gjort til alle mands ejendom, idet princippet om undervisningspligt for

alle knæsættes i skoleloven af 1814. Kirken har selvsagt haft en meget stor indflydelse på skolens forhold. Målet har i tiden efter 1536 været, at menigmand - på land som i by - skulle kunne læse bibelen og synge med på "Grundtvigs salmer". Omdrejningspunktet for skolens opbygning blev altså bibelhistorie, katekismus og salmevers.

Alling-Tulstrup sogne havde den fordel, at 2 vigtige veje skar igennem: en nord-syd gående fra Vejle til

Aalborg krydsede ved Knudå en øst-vest gående fra Skanderborg til Viborg (Kongevejen). Det har ind imellem givet en trafik, som var lidt usædvanlig: Soldater (især ryttere), embedsmænd og kongelige har benyttet Kongevejen når man skulle fra Skanderborg slot til regeringsbyen Viborg og omvendt. Det har haft konsekvenser, som satte sig spor i sognenes liv.

En rytterskole blev flyttet til Tørring, hvilket var en imødekommelse af Alling-beboernes ønske.

Senere blev der bygget skoler i Jaungyde (byskolen), Vennely (markskolen) og i Alling, så sognene havde 4 toklassede skoler med hver 1 lærer. Jaungyde byskole havde i begyndelsen til huse i et bindingsværkshus, som endnu ligger på Ravnsøvej, men blev senere - efter forhandling med fru en til Sophiendal - flyttet til en ny bygning på Tulstrupvej. De 4 skoler fungerede til 1962, da de blev afløst af Alling-Tulstrup centralskole.

Vi kommer til Tulstrup kirke. Spredt ud over Jylland ligger stadig kirker af nogenlunde samme udseende som Tulstrup kirke. Det er der skrevet en spændende artikel omkring.

De jyske kvaderstenskirker (12. årgang nr. 3. April 2010)

Af Øivind Arnfred

Spredt ud over Jylland ligger stadig kirker af nogenlunde samme udseende som Tulstrup kirke. De fleste har stået på deres sted i imellem 800 og 900 år, er altså bygget i 1100-tallet, de fleste i sidste halvdel af århundredet (Tulstrup kirke måske allerede omkring år 1125). Da USA fik sin forfatning havde disse jyske kirker allerede været i brug i mere end 600 år. Nogle af kirkerne er lige som Tulstrup kirke "kul-lede", altså uden tårn. De fleste har i dag tårn eller spir, men der er som oftest tale

om senere tilbygning. Nogle kirker, som Tulstrup og Alling, står mest ukalkede, så man ser de sten, de er bygget af. Det har været et kæmpearbejde bare at finde disse sten, fragte dem til byggepladsen og hugge dem til som byggesten, "kvadre", så fint som det er gjort.

Nogle af disse jyske "kvaderstenskirker" er bygget med stor omhu og præcision og altid efter samme grundmodel. Andre er knap så fuldkomne. At de - som bl. a. Tulstrup kirke - har ujævnheder i murfladerne, kan skyldes, at de senere er blevet "sat om". Byggestilen er den såkaldt "romanske", som bl.a. er kende-

tegnet ved, at døråbningerne og de små vinduesåbninger afsluttes med rund bue foroven.

Kirkegrunden beliggende mellem Tulstrupvej og Tulstrup kirke langs det sydlige kirkedige er et særligt kapitel. Tulstrup kirke købte ejendommen i 2014 af tidligere ejer Eva Krawczyks efterkommer. Artiklen er baseret på et interview med Eva Krawczyks søn Philip Krawczyk.

Historien om Tulstrupvej 73 og familien Krawczyk (16. årgang nr. 2. Marts 2014)

Af Kirsten Lund

- Min mor, Eva Krawczyk, er født i Randers i 1925. I 1946 valgte Eva at rejse ud langt bort fra hjemmet. Hun slog sig ned i Heidelberg. Min far, Marcel Krawczyk, er født i Paris i 1922. Marcells far og mor, altså min farfar og farmor, kommer fra Polen. Min far voksede op i Paris, hvor familiens liv i krigsperioden var præget af tyskernes jagt på jøder. Efter anden verdenskrig tog min far til Heidelberg, og nu kan vi binde kæden sammen. I Heidelberg mødte han Eva, og de bliver meget forelskede.

- Vi er tilbage i midten af 50'erne, dengang var det meget slemt at være udlænding i Danmark, fortæller Philip. Far var fransk, han kunne ikke få arbejde. Så far og mor blev nødt til selv at finde på noget. Jeg forestiller mig, at de var ude at køre, de falder forbi Tulstrup og så køber de huset i 1956. 56.000 kr. var prisen. Men far var

fransk, så han måtte ikke købe noget, så det var min mor der står som ejer på skødet.

- De købte huset med hønsestald, høns, rugemaskine og det hele. Ude mellem stuehuset og hønsestalden var der huse med rugemaskiner, hvor de rugede æg ud. Så de havde en lille kyllingefabrik, og bønderne på egnen var deres kunder.

- På et tidspunkt spurgte bønderne far og mor, om ikke de kunne hjælpe dem med at slagte deres høns. Det kunne de da godt, og så købte far og mor en maskine, der kunne pille/plukke fjerene af kyllingerne og noget efter, byggede de et slagteri i Gl. Rye.

- Det påvirkede min far meget at være fremmed i landet. Far og mor talte fransk sammen. Han talte fransk til os børn, vi

svarede på dansk og han forstod alt. Fordi vi var fremmede, kom der hvert år en politimand for at se, hvordan vi levede. Vi skulle have en slags opholdstilladelse, som skulle fornys en gang om året. Min far følte sig ikke altid velkommen, det var hårdt for en mand altid at blive kontrolleret og undersøgt. Det var nok heller ikke så nemt for ham, at mor ordnede alt, hun kunne sproget, skriften, alt.

Ville I ikke gerne have beholdt huset?

- Jo, men vi er blevet for gamle, synes Philip, det vil kræve for meget at sætte huset i stand. Både Evelyn (Philips søster) og jeg er meget positive over for, at kirken har købt huset, slutter Philip.

En anden af de helt store bidragsydere til sognebladet er Knudaage Knudsen. Med udgangspunkt i notater fra Ry egnsarkiv bidrog Knudaage med denne helt særlige artikel. Man tror jo dårligt nok, det kunne forekomme i fredelige Tulstrup.

Degnen i Tulstrup

(9. årgang nr. 5. Oktober 2007)

Af Knudaage Knudsen

I 1698 var der en degn i Tulstrup, der åbenbart kunne lidt mere end sit fadervor; han var på Sct. Søren's marked i Skanderborg kommet til at stjæle en ko.

Ejeren Villum Jensens bror fra Silkeborg indhenter degnen, da han trækker af med koen, så han må slippe den og slår fra sig og løber ud i noget morads og slipper fra sine forfølgere. Den næste søndag stiller Villum Jensens bror på Tulstrup gade og vil tage degnen, da han kommer ud af sit hus med ild til at tænde alterlysene med. Han truer med at melde degnen til biskoppen. Degnen tilbyder at betale for koen, og kommer også til Villum Jensen og taler godt for sig, siger at tyveriet er sket i drukkenskab. Villum Jensen og hustru lover at tilgive ham og ikke klage over ham. Degnen anholdes alligevel og indsættes på slottet.

Foruden tyveriet af koen beskyldes degnen også for at have dræbt en mand der i ugen før pinse bliver fundet i åen ved Knudbro.

Ane Nielsdatter fra Linå fortæller i retten, at hun i pinseugen kommer gående fra Vitved og skal over Knudbro. Lige som hun

sætter sin fod på den første fjæl på broen, ser hun, at degnen fra Tulstrup står på den anden side og holder hænderne om halsen på en mand og kvæler denne. Hun hører ellers to gange manden sige "lad være".

Degnen har ført vidner både fra Tulstrup og Bomholt, som mener at have set ham andre steder den dag man mente mordet har fundet sted, og degnen selv mente han var hjemme og plantede kål, så det ser ud til at tiltalen for drab bortfalder, hvilket også kunne være ligegyldigt, da degnen blev hængt for tyveri af koen.

Vi har meget glæde af præstegården i Tulstrup. Præstegården er oprindeligt udskilt fra Tulstrupgård. Gården hed Damgård og blev i 1893 til præstegård. I 1964, en tidlig morgen i februar, nedbrændte store dele af gården. Artiklen er baseret på et interview med Christa Alrø, der sammen med sin daværende mand, Anton Mikkelsen, var forvaltere af præstegården.

Kun præsteboligen undgik flammerne

(17. årgang nr. 3. Juni 2015)

Af Kirsten Lund

- Vi lå og sov men vågnede ved, at der var noget der knitrede. Jeg slog øjnene op og så, at hele soveværelset var rødt. Det var tidligt om morgenen lidt før 6 den 25. februar 1964, fortæller Christa Alrø, 71 år.

- Vi var kun 5 minutter fra at brænde inde – det var en frygtelig oplevelse, der kunne

ride én som en mare mange år efter. Det var et chok! Christa fortæller levende om branden. Anton og Christa løb ind i stuen med deres 2-årige søn, Brian. Anton forsøgte at ringe til brandvæsenet, men kunne ikke komme igennem til centralen, måske fordi ledningerne allerede var brændt over. ”Skynd dig at tage Brian, løb over til præsten og ring efter brandvæsenet”, råbte Anton til mig.

- Jeg husker tydeligt, hvordan jeg løb over til fru Bolwig i præsteboligen. Der var ild i det store kastanjetræ i gården, så luften var fyldt med stjerner af gløder, som dalede ned i Brians hår. Jeg klaskede ham på håret hele vejen over til præstens bagdør, som jeg vidste aldrig var låst. Jeg fik dem vækket og præsten fik straks tilkaldt brandvæsenet.

- Fru Bolwig spurgte om jeg gerne ville have noget med ud af det brændende hus. Vi havde arvet et gammelt ur. Det var så smukt, det ville jeg vældig gerne redde. ”Jamen det prøver jeg at få ud”, sagde fru Bolwig. Men hun nåede kun hen til døren af vores stuehus, så styrtede taget sammen. Vi fik intet med. Jo, Anton nåede at gribe en skuffe med bl.a. forsikringspapirer i. Det var godt tænkt.

- Anton prøvede også, at få dyrene ud af staldene. Vognmand Søren måtte holde ham, så han ikke gik ind i staldene. Det gik så hurtigt. Husene var stråttækt og der lå halm på alle lofterne også over stuehuset. Da brandvæsenet kom lykkedes det dem at få 2 af køerne ud, men den ene måtte

Tulstrup Præstegård før branden i 1964

de aflive. Det var farligt arbejde for brandmændene og vi måtte da også have en ambulance tilkaldt fordi en mur væltede ned over en af dem.

Efter branden i 1964 blev landbrugsbygningerne ikke genopført og jorden blev solgt til daværende Alling-Tulstrup kommune. I 1975 blev Plejehjemmet Søkilde bygget på en af gårdens tidligere marker.

Christa og Anton fortsatte med at drive jorden indtil Kirkeministeriet tiltrådte, at Tulstrup præstegård blev nedlagt som selvstændigt brug og forpagtningsaftalen ophørte med virkning fra den 1. januar 1966.

Grete Due er vokset op på en lille ejendom på Grønnevej nord for Tulstrup. Hun har ejet Tulstrup Kro i perioden 1954 – 1996. Det blev der skrevet en dejlig artikel om. Lad os snuppe kaffen hos Grete inden vi forlader Tulstrup.

Lækker mad og kaffe – Det kan Grete skaffe

(18. årgang nr. 1. December 2015)

Af Kirsten Lund

Sådan lød skiltet indbydende på Tulstrup Afholdshjem, hvor Grete Due i 42 år stod for, at feriegæster og deltagere ved et

utal af møder og selskaber blev serviceret med god mad og personlig betjening.

Det hele begyndte den 1. september 1954, hvor Grete Due købte Tulstrup Afholdshjem, nu Tulstrup kro, af hendes farbror.

- Jeg havde ikke penge nok selv, fortæller Grete, men jeg fik det, der manglede af far og så købte jeg kroen – den kostede jo ingenting dengang, men spørg mig ikke hvad beløbet var, det kan jeg ikke huske, smiler Grete.

Grete var 23 år og arbejdede på pension ”Musse” i Bisserup, som var meget populær for feriegæster dengang.

- Der var jeg vild med at være. Men så blev Tulstrup Afholdshjem til salg og far og mor mente, det var lige noget for mig. Så efter lidt snak frem og tilbage, købte jeg kroen.

Grete ville have feriegæster som på pension ”Musse” – og det fik hun. I begyndelsen kom der ikke så mange, fortæller Grete.

- Der var jo ikke så fine forhold, det var med vaskefad og vandkande på servanten i værelset. Sådan var det jo dengang. Men gæsterne fik noget god mad, og de syntes her var så hyggeligt. Nogle kom kun én gang, men andre kom år efter år.

- Jeg døbte kroen ”Pension Grete” i begyndelsen og averterede i nogle Københavner aviser. Mange gæster blev jo tossede, da de kom herover og ikke måtte få spiritus, smiler Grete. Men så var der jo Brugsen lige ved siden af. Københavner-

Grete Due

ne gik derover og købte øl, som de jo ikke måtte tage med ind på værelset. Men det kunne jeg jo ikke se om de gjorde og det sagde jeg også til dem, griner Grete.

I 1962 blev jeg gift med Erik. Så kom der fut i fejernøget, må jeg sige. Han arbejdede som "træmand" på møbelfabrikken Hevali i Sjelle. - Det gjorde, at vi havde lidt flere penge at gøre med og kunne bygge restauranten ud i 1976. I kælderens under den nye del, byggede vi toiletter

som man gik ned til inde fra restauranten, forklarer Grete.

Tulstrup Afholdshjem var en fornuftig forretning. Der var feriegæsterne og så blev der holdt mange møder hos Grete. Bl.a. holdt Tulstrup-Alling sogneråd alle deres møder på afholdshjemmet.

I 1996 solgte Grete og Erik Due kroen og flyttede i hus på Thorsvej i Ry, hvor Grete bor alene nu efter at Erik døde i 2011, 82 år gammel.

Sognet består jo af et stort opland. Engang kunne man leve af en lille gård. Vi slår et smut forbi Kielsgårdsvej 30 for at besøge Gunner Thomsen, der netop har haft en, efter vore dages forhold, lille gård.

En mand af sognet

(4. årgang nr. 1. December 2001)

Af Per Andersen

På ejendommen "Kathrinelund" - Kielsgårdsvej 30 - bor 68-årige Gunner Thomsen. "Kathrinelund" er på 15 tdr. land. Da Gunner sammen med sin kone Kirsten Thomsen flyttede ind i 1961, var det til en besætning på fem malkekøer. Dengang kunne man lige leve af landbruget, men det blev hurtigt nødvendigt at søge arbejde ude, og så blev det for meget også at skulle malke, køerne blev solgt. Efter en kort periode med svin gik Gunner Thomsen over til kødkvæg, som næsten passede sig selv. Mange, der har færdes på Kielsgårdsvej for år tilbage, har sikkert bemærket de herlige små sorte angus-aberdeen kreaturer, der gik og græssede på marken ved "Kathrinelund."

Gunner blev tankbilchauffør. Først ved Korsvej mejeri i Låsby, siden ved Klank mejeri og Herregårdsmejeriet Frijsenborg, til sidst ved Rødkærø. Inden Gunner gik på efterløn, nåede han at køre tankbil i 24 år. Gunner fortæller: "Gennem alle de år var jeg jo blevet vant til at tale med mange mennesker hver dag, så det var en stor omvæltning at blive hjemmegående. Jeg begyndte at se mig om efter fritidsinteresser. Da min kone

Kirsten døde sidste år i februar, foreslog vor datter Birthe, at jeg skulle prøve at kigge ind på den ret nystartede genbrugsbutik fra Kirkens Korshær for at høre, om der var brug for min arbejdskraft. Det var der!

Vi er nået til Tørring. Vi skal først til et helt særligt besøg hos Peder Sørensen, der i samtale med en af bladets andre flittige skribenter, Kirsten Lund, blev til følgende artikel.

Sognets ældste beboer fylder 102 år i april

(17. årgang nr. 2. Marts 2015)

Af Kirsten Lund

Peder Sørensen tager åbent imod mig på Tulstrupvej 53 i Tørring, hvor han har boet siden 1979. Han er en moden mand, der fylder 102 år den 28. april i år. Ser man kun hans cpr. nr. 280413...., kan han forveksles med en lille fyr, der måske snart skal i børnehaven. Peder er den ældste beboer i sognet, så jeg er nysgerrig efter at høre hans historier om livet. Han synes ikke, han husker så godt længere, men fortællingerne tager alligevel form, da han taler sig varm.

Peder er født i Røgen i 1913 og flyttede med sine forældre Margrethe og Søren Sørensen til gården "Ulrikkehøj" på Oksevejen, da han var 5 år. De var fire søskende, Marie var den ældste, så var der Peder, Jørgen samt Henry, den yngste af flokken. Han bor på hjørnet af Randersvej og Tulstrupvej i Søkilde, fortæller Peder.

Peder Sørensen

Livet på landet var ikke mekaniseret hverken i landbruget eller i stuehuset, så der var ansat karle og piger på gårdene. Det var Peder godt tilpas med, for det var på den vis, at han mødte sin kone, Anna, der var ung pige i huset på "Ulrikkehøj". Hun kom fra Søkilde, og på hendes 18 års fødselsdag, den 3. april 1956, blev Peder og Anna gift i Tulstrup kirke.

Anna og Peder Sørensen fik 3 børn; Karsten, Erik og Jeanette. Jeanette på 40 år, den yngste af flokken, har Peder for-

nøjelse af dagligt. Jeanette bor sammen med sin mand og to børn i huset på Tulstrupvej sammen med Peder. Det er tydeligt, at Melisa og Jasmin på 2 og 4 år nyder selskabet med deres cirka 100 år ældre bedstefar, og glæden synes at være gensidig.

Da Peder var en stor knægt kom de til Ry til fods eller med hestevogn. Hos købmanden i Tørring kunne de ikke få alle varer, de havde brug for, så de måtte til Ry. Det var langt og træls, syntes Peder.

De havde mange høns på gården dengang og æggene skulle Peder gå til Ry med, så de kunne blive solgt. Heldigvis gav hans mor ham lov til at tage hesten, for ellers havde han kun en gammel rådden cykel, fortæller Peder.

Det var før Tulstrupvej blev anlagt ved opfyldning på tværs af Oudalen. Ofte afkortede Peder turen ved at gå tværs over Knudsø. De gik ned gennem slugten og derfra videre til Ry tværs over søen. Den var så lavvandet dengang, at det kunne lade sig gøre. Det var en god ting, syntes Peder, så de ikke behøvede gå hele vejen

omkring vandrehjemmet ved Knudhule for at komme til Ry. Men da man valgte at lade vandstanden stige ved sluserne i Silkeborg, fik det ende med den populære sti over søen.

Peder er morgenmenneske og er altid tidligt på benene. Om sommeren holder han af at gå i haven, hvor han bl.a. dyrker kartofler. Om vinteren er det ham, der står for snerydningen i indkørslen som er nødvendig denne kolde formiddag i januar, hvor jeg er på besøg og Peder følger mig ud, så han også kan få tømt postkassen.

Per Andersen

I vestenden af Tørring boede Karen Roslyng. Hun var, til sin død, en af de frivillige om-delere og en stor hjælp i forbindelse med distribution af bladet. Her beskriver Karen Roslyng i en artikel barndommen sammen med sin tvillingsøster.

Tvillinger!

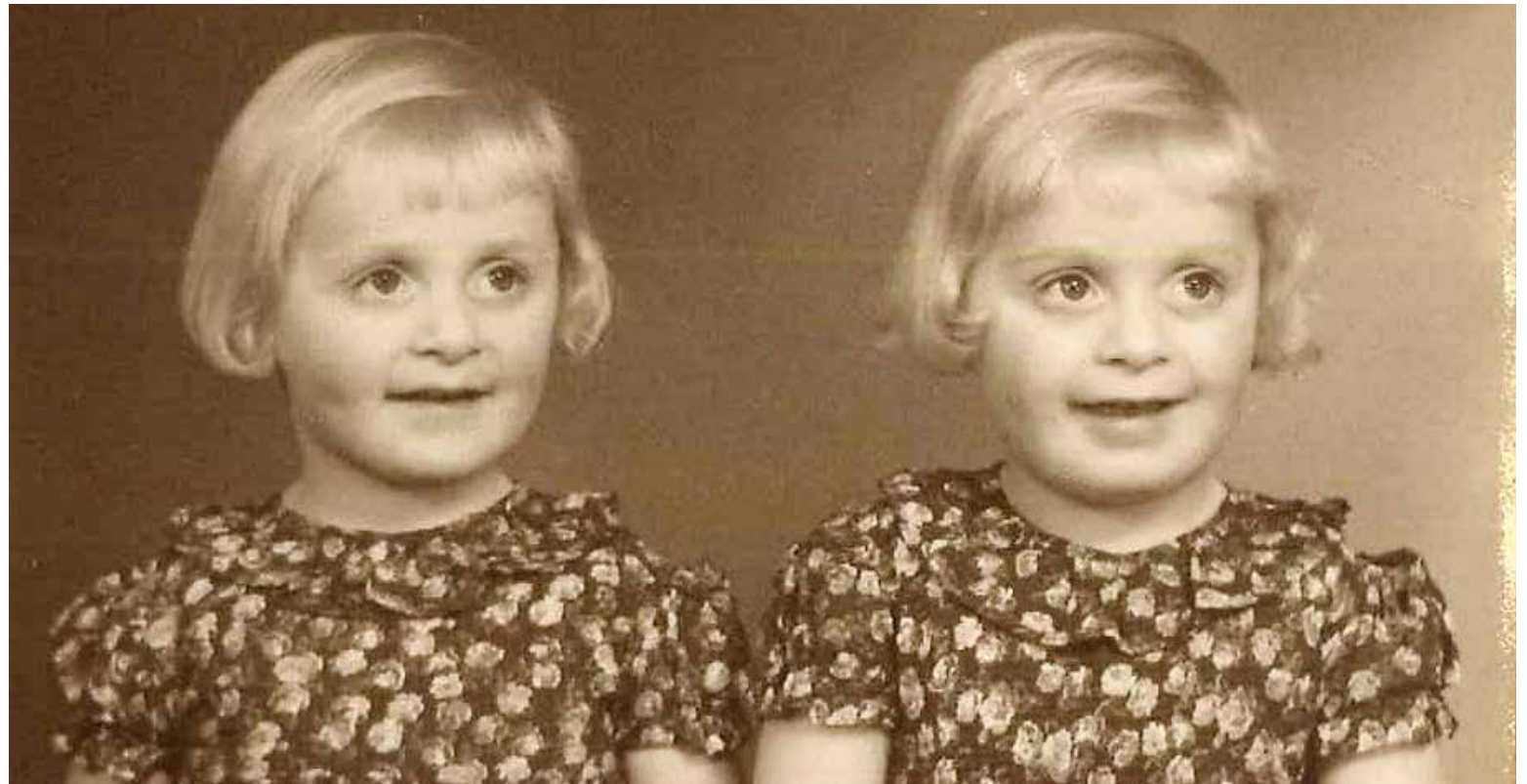
(13. årgang nr. 2. Februar 2010)

Af Karen Roslyng

Da der jo er megen snak om tvillinger for tiden, og jeg selv er tvilling, vil jeg gerne fortælle lidt om, hvordan det har været. Den 10. juli 1940 kom der to små enæggede piger til verden. Vi blev født i Torsted, en lille by ved Horsens.

Vores mor vidste ikke, der var to på vej. Dengang gik man jo hverken til læge eller jordemoder. Mor havde dog kontaktet jordemoderen, om hun ville assistere ved fødslen, når den tid kom. Der var jo kun en barneseng i hjemmet, så den ene af os måtte sove i en kommodeskuffe i starten. Dagen efter gik vores far til snedkeren i byen og bestilte en dobbelt barneseng, for vi skulle da sove sammen. Det har vi faktisk gjort hele vores barndom, lige til vi rejste hjemmefra efter vores konfirmation. Hvis vi kun havde en almindelig seng, lå den ene i fodenden og den anden i hovedenden. Da vi var 9 år, fik vi en dobbeltseng i stor størrelse, så kunne vi ligge rigtigt igen.

Da vi var 2 år, flyttede vi til Bjerre. Det er det første sted, jeg kan huske, for der boede vi i 5 år. Vi voksede jo op under

Karen Roslyng og hendes tvillingsøster.

krigen, så det var ikke nemt at få tøj og sko, og vi var altid ens klædt. Vi fik et par træskostøvler, da vi var 3 år, men da måtte vores far have vores morbroder med ud at handle som vidne på, at vi var to. Ligeledes var det med tøj. Det var jo på cykel alt transport foregik dengang, så far cyklede til Horsens, medens mor blev alene hjemme og passede os. Vores forældre var fodermestre, da vi var små, derfor flyttede vi jo lidt rundt omkring. Men vi havde en dejlig barndom på landet. Der foregik mange ting på gårdene dengang.

Der var som regel tre karle og en tjene-stepige, og så vores forældre som passede og malkede køerne. Vi var altid med i stalden. Det skete da ofte, da vi var mindre, at vi blev stillet ind i kalveboksen, så kunne vi lege der med kalvene og os selv. Der kunne vi jo ikke løbe væk.

Der blev jo ikke født så mange tvillinger dengang, så "hel ærlig" var det da sjovt med lidt opmærksomhed, hvor vi færdedes, fordi vi var ens klædt og lignede hinanden. Vi har altid været meget glade for at gå i skole. Vores forældre hjalp

os aldrig med lektier, det ordnede vi selv, vi hørte hinanden i salmevers og historie, når vi kom i seng, og regning og dansk fandt vi også selv ud af.

Til slut vil jeg fortælle, at for to måneder siden fik jeg at vide, at jeg skal være farmor til tvillinger. Det er da pragtfuldt. Vores yngste søn og hans pige venter familieførelse.

Vi mistede vores far for 30 år siden, men vi har stadig vores mor, 94 år. Det kunne da være sjovt for hende også at blive oldemor til et par tvillinger.

20ÅRS JUBILÆUMSUDGAVE

KIRKE- OG SOGNEBLADSREDAKTIONEN

Kirsten Lund, (ansv.) Tulstrup,

Tlf.: 86 89 09 19 / 21 67 67 19

e-mail: kirsten.lund@fiberpost.dk

Erna Andersen, Dover

Tlf.: 86 57 72 06

e-mail: es.skovgaard@gmail.com

Mads Bjerre Nielsen, Tulstrup

Tlf.: 23 23 37 67, e-mail:

mads.bjerre.nielsen@gmail.com

Karsten Iversen, Alling

Tlf.: 27 15 47 67

e-mail: karsteniversen@hotmail.com

Elisabeth Mejnertz, Tulstrup

Tlf.: 86 89 26 28 / 51 90 23 45

e-mail: emejnertz@yahoo.com

Birthe Østergaard Andersen

Tlf.: 86 89 22 87

e-mail: birtheper73@gmail.com

Mogens Christensen, Tulstrup

Deltog i gruppen ifm.

jubilæumsudgaven

Else-Marie Karlsen, Dover

Tlf.: 86 57 71 50

e-mail: riekarlsen@hotmail.com

**Kirke- og sogneblad udkommer 4 gange årligt
marts - juni - sept. - dec.**